

NOTAT

Dato: 21.4.2016

Sak: Enighet om nytt inntektssystem til kommunene

Regjeringen har varslet en oppdatering av inntektssystemet i Sundvolden-plattformen. Målet er et rettferdig inntektssystem som gir kommunene muligheten til å gi innbyggerne gode og likeverdige tjenester i hele landet.

Bakgrunn:

Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet vil legge til rette for sterke og levende lokalsamfunn i hele landet. Etter valget i 2013 ble disse partiene og Krf enige om å gjennomføre en kommunereform, for å bygge sterkere velferdskommuner for fremtiden. Arbeiderpartiet har også sluttet seg til målene for reformen.

Regjeringen la før jul frem et forslag til nytt inntektssystem som ble sendt på høring. [Forslaget ligger her.](#) I dag har Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre i Stortinget blitt enige om en avtale om nytt inntektssystem.

Bakgrunnsinformasjon om kommunenes inntektssystem finner du [her](#).

Overordnet budskap:

- Vi trenger en kommunereform for å sikre sterke velferdskommuner i hele landet.
- Inntektssystemet skal gi kommunene mulighet til å tilby gode og likeverdige tjenester overalt, i by og distrikt.
- Det gamle inntektssystemet fryser fast en foreldet kommunestruktur.
- Denne avtalen gir flere og saftigere gulrøtter i kommunereformen.
- Kommuner i tettbygde strøk som velger å være små kan ikke lenger sende en ekstraregning for administrasjon til innbyggere i andre kommuner.
- Det var viktig å få på plass en enighet nå så kommunene vet mer om hva som kommer i kommuneproposisjonen i mai og vet hva de har å forholde seg til når de vurderer sammenslåing.

Dette er partiene enige om:

Regjeringspartiene og Venstre er nå enige om å fornye kommunenes inntektssystem slik at det legger bedre til rette for en kommunereform.

Avtalen mellom regjeringspartiene og Venstre er i tråd med den retningen som regjeringen skisserte i høringsnotatet, men innebærer at de positive insentivene til kommunereform forsterkes på flere områder.

Regionale tyngdepunkt: Det etableres et tilskudd på 200 mill kr pr år til sammenslåtte kommuner som blir tyngdepunkt i en region. Dette omfatter kommuner som er fra 9.000 - 10.000 innbyggere og større.

Tilskudd til infrastruktur: I forbindelse med statsbudsjettet for 2016 ble det innført et tilskudd hvor kommuner som har slått seg sammen kan søke om penger til infrastrukturtiltak. Det ble satt av 50 millioner i 2016-budsjettet. Bevilgningene skal styrkes i 2017.

Basistilskudd: Forslaget innebærer at kommuner i tettbygde strøk som velger å være små, ikke lenger kan sende en regning for ekstrakostnader til administrasjon til innbyggere i resten av landet.

I dag får alle kommuner 13,3 mill kr i basistilskudd som i hovedsak er til administrasjon, uavhengig av antall innbyggere. I avtalen om nytt inntektssystem vil kommuner som har så store avstander at de er ufrivillig små

fortsatt få fullt basistilskudd. Kommuner i mer tettbygde strøk, som allikevel velger å være små vil få redusert basistilskuddet – men alle kommuner vil få minst 50% av basistilskuddet (6,6 mil kr i 2016).

Kommuner som vedtar å slå seg sammen i reformperioden får beholde et fullt basistilskudd i perioden frem til de slår seg sammen med en eller flere andre kommuner gjennom en egen overgangsordning. Deretter får de inndelingstilskudd basert på nåværende inntektssystem, reformstøtte og engangsstøtte

De midlene som frigjøres fra basistilskudd til administrasjon i kommuner i tettbygde strøk, fordeles tilbake til kommuner i hele landet. Vi legger dermed til rette for at mer penger kan gå til velferdstjenester i kommunene, og mindre til administrasjon.

En større andel av kommunenes inntekter fordeles pr innbygger, og mindre pr rådhus / kommune) Dette vil gjøre systemet mer rettferdig fordi kommuner i hele landet dermed får en mer likeverdig mulighet til å gi gode tjenester til sine innbyggere. (Retningen er i tråd med høringsforslaget)

Småkommunetilskudd: Småkommunetilskuddet skal ikke lenger gis som en belønning bare fordi kommunen er liten, men målrettes mot kommuner som har reelle distriktsutfordringer knyttet til næringsliv, demografi osv.

Distriktskommuner: Kommuner i hele landet skal ha mulighet for å tilby gode tjenester til innbyggerne. Avtalen innebærer at det fortsatt gis kompensasjon for ekstrautgifter til tjenester som skyldes lange avstander og spredt bosetting. Dermed legger vil til rette for at kommuner kan beholde barnehager, skoler og hjemmetjeneste der folk bor. Dette er i tråd med regjeringens høringsforslag.

Oppgaver: Sterkere kommuner kan overta flere oppgaver. Det skal gjennomføres forsøk med å gi kommunene enkelte oppgaver fra NAV. Regjeringen skal fremme forslag, men forsøk med varig tilrettelagt arbeid kan være aktuelt.

Arbeidsplasser: Arbeidet med å lokalisere nye og eksisterende statlige arbeidsplasser til distriktene skal forsterkes, og det skal utarbeides en konkret plan sammen med Venstre, som fremlegges for Stortinget i løpet av året.

Spørsmål og svar:

Vil kommuner som slår seg sammen få endret basistilskuddet etter det nye inntektssystemet?

Nei. Kommuner som vedtar å slå seg sammen med andre innen fristen 1.juli i år, vil beholde fullt basistilskudd også frem til sammenslåing iverksettes. Når sammenslåing iverksettes vil de få inndelingstilskudd som kompenserer for netto nedgang i basistilskudd og regionalpolitiske tilskudd. i 15 år og deretter nedtrapping i 5 år. I tillegg får de reformstøtte og engangsstøtte.

Vil dette gi mindre penger til distriktskommuner?

Kommunene som har spredt bosetning og store avstander vil fremdeles kompenseres for dette slik at de kan beholde viktige tjenester som skole og hjemmetjenester der folk bor. Disse kommunene vil også få fullt basistilskudd. Endringer i kostnadsnøkklene og de regionalpolitiske tilskuddene vil slå ulikt ut avhengig av bla kommunens befolkningssammensetning, levekår, bosettingsmønster og grad av distriktsutfordringer.

Vil dette ramme småkommuner?

Kommuner som har få innbyggere og har reelle distriktsutfordringer vil fremdeles få småkommunetilskudd. Kommuner i tettbygde områder vil få et lavere basistilskudd, som i hovedsak dekker utgifter til administrasjon. Vi mener det er feil at kommuner i tettbygde strøk kan sende regningen for ekstra administrasjon til resten av landet.

Når får jeg vite hvordan dette slår ut for min kommune?

Det har vært mange utredninger og beregninger underveis i forhandlingene. Nå skal KMD finregne og kvalitetssikre beregningene. Det er mange elementer som spiller sammen og som vil avgjøre hvordan den enkelte kommunene kommer ut.